

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Wij hebben zijn ster zien opgaan en zijn gekomen om Hem eer te bewijzen (Matt 2:2)

Het is een bekend en vertrouwd verhaal: de wijzen uit het Oosten die een ster achternagaan. Zoals de mist die plotseling opkomt, zo onverwachts duiken ze hier op aan het begin van Mattheüs 2. Over wie ze precies zijn blijft veel verborgen, als in nevelen gehuld. De kistjes met wierook, mirre en goud, die later in het verhaal genoemd worden doen vermoeden dat ze met z'n drieën waren. Maar wat precies hun namen zijn en uit welke steden ze kwamen: daar zegt Mattheüs niets over. Slechts dat het over wijzen gaat uit het Oosten. En misschien is het wel zo dat Mattheüs het heel bewust zo vaag en mysterieus houdt, omdat die wijzen hier beeld zijn voor een menstype.

Je zou ze kunnen zien als Godzoekers, als mensen die oog hebben voor de tekenen van de tijd, mensen met een openheid in hun hart naar de goedheid van God. Mensen die zoeken en vinden... Want zijn wij allemaal niet ten diepste op zoek naar wijsheid en richting, naar Gods goede hand? Dit verhaal nodigt je uit om na te denken over de vraag: hoe sta ik er zelf eigenlijk in? Ben ik op zoek naar God? We zeggen misschien wel veel te makkelijk dat we God gevonden hebben, en dat we het wel weten. Dat verlangen om Gods goedheid met eigen ogen te mogen zien, die fundamentele keuze om op weg te gaan en je door Hem te laten leiden... dat is een proces dat nooit af is, maar steeds in beweging.

Mattheüs vermeldt geen herders die Jezus komen begroeten, en ook geen engelen. Wel zijn er die wijzen uit het Oosten. Het zijn de meest onwaarschijnlijke gasten, want Mattheüs gebruikt het Griekse woord *'magoi'*. *'Magiërs'* hebben sommige vertalingen. De kanttekeningen bij de Statenvertaling zeggen hier: *'zo werden bij de Perzen en Meden de geleerden genoemd in allerlei wetenschappen, en voornamelijk in de loop van de hemelen'*. Ze waren vermoedelijk astrologen, of sterrenkundigen uit Babylonië, of wie weet uit een land dat nog verder in het Oosten ligt. Mattheüs maakt hiermee een groot statement naar de Joodse religieuze autoriteiten, waarmee Jezus later zo in conflict zou raken.

Het woord *'magiër'* is beslist geen positief woord, zeker niet in de wereld van het Oude Testament. Het bestuderen en lezen van de gang van de wolken, de maan en de sterren om de toekomst te voorspellen wordt in de Bijbel op z'n zachts gezegd met argwanende ogen bekeken. In Gods Naam verbood Mozes het beoefenen van magie, en het vertrouwen in allerlei astrologische voortekens (Deut 18:9-13). Ezechiël moet Gods oordeel aanzeggen vanwege bijgeloof in allerlei magische krachten.

Wat hier gebeurt in Mattheüs is een omkering in de verhoudingen tussen Joden en heidenen. De profeet Jesaja had het al lang voorgezegt: hoe de luister van de Heer is opgegaan voor alle volken op de aarde. Hoe mensen zich zullen laten leiden door dit nieuwe licht dat schittert in het donker. Drommen van mensen zullen op weg gaan, zoekend naar dit licht: zonen die van ver komen, dochters ook, mensen overal vandaan (Jes 60:4). Mensen over wie de luister van de Heer straalt, helder als het nieuwe morgenlicht.

Niet in Israël wordt die ster uit Bethlehem voor het eerst gezien. Het zijn heidenen, magiërs uit het Oosten nog wel, die opmerken dat er een nieuw licht aan de horizon is verschenen. Zij zullen als eerste het Christuskind ontmoeten en Hem erkennen als koning en Heer. En deze vreemdelingen 'uit zo verre land' – zoals het kerstlied 'nu zijt welkome' zo sprekend dicht, blijken ook nog eens beeld te zijn van de mens die Gods wijsheid zoekt.

Wijsheid betekent dat je je niet zomaar met alle winden laat meevoeren, als een bootje dat stuurloos is en dobert in de wind. Wijsheid, zo zegt het boek Spreuken, komt bij God vandaan. Het begin van wijsheid is dat je ernaar opzoek gaat, en je daarbij laat leiden door God zelf. Wijsheid opent je ogen voor de rechtvaardigheid en de goedheid van God zelf. En de Heer zelf zal je daarbij de weg wijzen.

*Het begin van wijsheid is dat je wijsheid zoekt,
inzicht najaagt met alles wat je bezit.*

*Vertrouw op de HEER met heel je hart,
steun niet op eigen inzicht.
Denk aan Hem bij alles wat je doet,
dan baant Hij voor jou de weg.*

*Wijsheid begint met ontzag voor de Heer,
inzicht is vertrouwdheid met de Heilige.*

Spreuken 4:7; 3:7 en 9:10

De wijzen uit het Oosten zijn op weg gegaan, die ster achterna. En na een lange reis komen ze in Jeruzalem aan. Waar anders zou de nieuwe koning van de Joden geboren zijn? Ze vragen het aan de mensen: 'waar is de pasgeboren koning van de Joden? Wij hebben namelijk zijn ster zien opgaan en zijn gekomen om hem eer te bewijzen' (Matt 2:2). Het duurt niet lang, of ook koning Herodes hoort de geruchten. Herodes is een wrede en geslepen machthebber, die niemand naast hem duldt. En hij schrikt hevig, zo schrijft Mattheüs in vers 3. Dat zien we vaker gebeuren bij zulke leiders, dat ze uit angst en met grote wreedheden reageren, wanneer ze in hun macht bedreigd worden.

En dat blijkt ook hier. Want verderop in het tweede hoofdstuk van Mattheüs, in vers 16-18, wordt het gruwelijke plan van Herodes onthuld. In het duister van de nacht, voltrekt zich een drama in Bethlehem. Herodes laat alle jongetjes van twee jaar of jonger ombrengen. Bethlehem is niet alleen de stad van David, maar ook een plaats van groot en afschuwelijk menselijk leed, de stad waar moeders huilen en onschuldige kinderen de dood worden ingejaagd.

Herodes wil de nieuwe koning waar de wijzen het over hebben uit de weg ruimen. Maar eerst roept hij alle hogepriesters en Schriftgeleerden bij zich om de uitspraken van de wijzen te onderzoeken. Hij moet weten waar de Messias geboren zal worden, zodat hij daarna zijn wrede plannen kan uitvoeren. De hogepriesters en Schriftgeleerden onderzoeken de Schriften en ze wijzen Herodes op de profetie van Micha: in Bethlehem, in Juda, zal de Messias geboren worden. Deze nieuwe koning zal als een herder zijn voor zijn volk, zoals schapen zal Hij ze weiden. Hij zal bekleed zijn met de macht van de Allerhoogste God en heersen van zee tot zee (Micha 5:3).

Het verhaal begint grimmiger te worden. 'In alle geheim' laat Herodes de wijzen bij zich komen (Matt 2:7). Herodes probeert alles naar zijn hand te zetten en hij denkt de wijzen ze kunnen sturen. Achter gesloten deuren ondervraagt Herodes hen. Hij wil precies weten waar en wanneer zij die ster hebben zien opgaan. En hij bespeelt hen door te zeggen dat 'ook hij het kind eer wil bewijzen'. Hij stuurt hen op weg en gebiedt hen om een onderzoek in te stellen, en om alleen hem bericht te sturen nadat zij het kind gevonden hebben (vv. 7-8). Maar de wijzen zeggen geen woord. Ze zwijgen. 'Nadat zij geluisterd hadden', schrijft Mattheüs veelbetekenend in vers 9. Ook dat is wijsheid: dat je doorhebt wanneer zwijgen de beste keuze is.

Ze gaan opnieuw op weg, opnieuw die ster achterna. Herodes denkt een slim plan gesmeed te hebben, en de wijzen naar zijn hand te hebben gezet. Zonder dat hij het doorheeft, is ook hij slechts een schakel in het plan van de Allerhoogste. Want God heeft in de harten van de wijzen allang het verlangen gelegd naar zijn goedheid en waarheid en Hij leidt ze regelrecht naar de ware koning van Israël - naar de Messias, de Christus, zoals Mattheüs het zo plechtig zegt in vers 4. En dan gebeurt het: de wijzen zijn bij hun bestemming aangekomen. De ster blijft staan, en fonkelt als nooit tevoren. Een diepe vreugde - zo schrijft Mattheüs - vervult hun hart. De wijzen gaan het huis binnen en vinden daar Maria en het kind. Ze buigen diep, en werpen zich neer in gebed om het kind alle eer te bewijzen.

Wie wijsheid zoekt en op weg gaat, zal Jezus vinden: dat is wat het verhaal over de wijzen op een prachtige manier laat zien. Het is de wereld omgekeerd: magiërs die niets weten van Gods wetten en geboden, maar wel een verlangen hebben naar inzicht en wijsheid gaan samen op zoek. Het wordt een lange reis die hen eerst naar Jeruzalem voert, waar zij niet vinden wat ze zoeken en botsen op een wrede koning.

In het verhaal van de wijzen kun je veel herkennen van de zoektocht van mensen die niet met het evangelie zijn opgegroeid; mensen die vaak een lange zoektocht achter de rug hebben. Ook zij vertellen vaak dat hun weg hobbelig is geweest, dat ze soms op verkeerde plaatsten zochten naar wijsheid en zin, en dat het echt niet altijd duidelijk was dat hun weg bij Jezus zou uitkomen. Maar gaandeweg en stap voor stap kwam er richting. Op zo'n tocht heb je bakens nodig die je de weg wijzen, zoals die ster die de wijzen begeleidde. Misschien herken je jezelf wel in dat zoeken van de wijzen. Want de paden van de wijsheid zullen je ook op kruispunten brengen. Je zult ook mensen tegenkomen die je op dwaalwegen proberen te brengen, op het pad van de dwaasheid. Maar wie wijsheid zoekt, zal uiteindelijk God vinden.

De wijzen worden vervuld door vreugde wanneer ze het Christuskind vinden. Een diepe blijdschap die ze nog nooit eerder ervaren hebben gaat leven in hun harten. In de ogen van dit kind herkennen ze hoe Gods wijsheid en goedheid aan de hele wijde wereld geopenbaard wordt. In Hem, zo schrijft Paulus in de Kolossenzenbrief, liggen de schatten van Gods wijsheid verborgen. Jezus is beeld van God, en in Hem woont de volheid en goedheid van Gods genade. De wijzen hebben Gods wijsheid gevonden. Met eigen ogen hebben ze het gezien. In diep ontzag knielen ze neer en aanbidden ze God. Ze geven eer aan Jezus. Dat is wat wijsheid teweegbrengt in een mensenleven: ontzag voor God, het verlangen om Hem te eren, en de bewuste keuze om te buigen, om je door Hem te laten leiden. Het diepe besef ook dat God weet wat goed voor ons

is, dat de wijsheid van Hem is. In het spoor van de wijzen mogen ook wij op weg gaan als gemeente van de Heer. Laat wijsheid je hart dus vervullen, en zoek God steeds in Christus, in zijn geliefde Zoon in wie alles vervuld wordt.

Geef aan Hem alle eer!

Amen.